

**Силабус навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ»**

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма «Податкове консультування»

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 3/90 год.

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль: диференційований залік

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття

Назва курсу	Соціально-психологічний тренінг
Викладачі	Нежинська Олена Олександрівна
Контактний тел.	+38 050 523 07 47
Е-mail:	helena.nezhynska@gmail.com
Електронна версія курсу	https://moodle.nusta.edu.ua/course/view.php?id=1998
Консультації	<i>Очні та дистанційні консультації: к-сть годин і розклад присутності на кафедрі</i>

1. Коротка анотація курсу. У сучасній психології соціально-психологічний тренінг має велике значення, оскільки є спеціальною технологією, що допомагає людині краще усвідомити власний внутрішній світ та знайти ресурси для подальшого особистісного зростання, зробити власне життя успішнішим, навчитися керувати власними бажаннями, діями та роботі команді. Останнім часом соціально-психологічний тренінг як груповий метод перебуває на вершині популярності завдяки своїй швидкоплинності, доступності та ефективності у порівнянні із індивідуальною роботою. Тренінг розглядається як багатофункціональний метод свідомих змін психологічних феноменів людини, групи та організації для гармонізації професійного та особистісного існування людини. У вітчизняній психології під соціально-психологічним тренінгом розуміють ті види тренінгу, об'єктом впливу в яких є якості, уміння, властивості, здібності та установки, що проявляються у життєдіяльності та професійній діяльності, зокрема у спілкуванні.

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з різноманітними видами тренінгових груп, особливостями проведення тренінгів; сформувати навички та практичні вміння організації та проведення тренінгів за запитами клієнтів; визначити основні закономірності побудови тренінгових програм.

Завдання навчальної дисципліни є: 1) надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань щодо організації, принципів побудови та реалізації тренінгових програм; 2) формування цілісного уявлення про тренінг, його місце у консультативній діяльності; 3) знайомство з класифікацією й основними видами тренінгових груп, етапами розвитку групи у тренінгу; 4) опанування основними тренінговими технологіями відповідно до тематики тренінгу; 5) розвиток усвідомленого відповідального ставлення до майбутньої професії.

Об'єктом навчальної дисципліни є супровід засобами соціально-психологічного тренінгу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діяльність у контексті організації та реалізації соціально-психологічного тренінгу.

2. Формат курсу – змішаний. Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо- та відео-, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.ін.

3. Результати навчання.

Засвоїти понятійний апарат із навчальної дисципліни, уміти його адекватно використовувати. Сформувані здатність аналізувати та пояснювати особливості проведення соціально-психологічного тренінгу, розуміти особливості діяльності психолога в контексті організації та реалізації соціально-психологічного тренінгу. Сформувані навички діагностики, а також методів та засобів ведення соціально-психологічного тренінгу, дотримання етичних принципів у професійній діяльності у контексті взаємодії.

5. Обсяг курсу для денної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24 год.
практичні заняття	20 год.
самостійна робота	44 год.

6. Технічне й програмне забезпечення / обладнання. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

7. Політика курсу – здобувачі вищої освіти здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинні дотримуватися академічної доброчесності відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Університеті державної фіскальної служби України», «Положення про академічну доброчесність в Університеті державної фіскальної служби України», Кодексу академічної доброчесності Університету державної фіскальної служби України.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

8. Схема дисципліни

Години / семестр	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
4 год. 3 сем.	Тема 1. Загальне уявлення про соціально-психологічний тренінг 1. Поняття про тренінг як сукупність активних методів практичної психології. Історія розвитку групових методів в психотерапії. Основні парадигми СПТ. 2. Специфічні риси тренінгу. Мета тренінгу. 3. Історія розвитку, основні процедури роботи Т-груп, груп зустрічей. Відмінності індивідуальної та групової форм психологічного консультування та психологічної допомоги.	<i>Семінар:</i> Дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами понять «групова психотерапія», «групова психокорекція», «груповий тренінг», а також базових теоретичних понять щодо сутності та особливостей психологічного тренінгу як методу практичної психології, у т.ч. історії розвитку та сучасного стану тренінгової роботи	2

	4. Історія та сучасний стан тренінгової роботи в Україні та інших країнах.			
6 год. 3 сем.	Тема 2. Види та цілі тренінгу у сучасній психології 1. Поняття про тренінг як комплекс активних групових методів. 2. Основні типи і види СПТ. 3. Тренінг як форма групового впливу. Характерні риси тренінгу. Функції тренінгу. 4. Переваги групової форми роботи. Кордони у груповому методі. 5. Основні напрямки у психологічному тренінгу: гуманістичний, поведінковий, психоаналітичний підходи. 6. Схема побудови групового процесу. 7. Основні критерії класифікації тренінгових груп (основні підходи).	<i>Семінар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, кейси, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами основних видів і цілей тренінгу та переваг групової форми роботи, у т.ч. основних напрямків у психологічному тренінгу, схеми побудови групового процесу та класифікації тренінгових груп	2
4 год. 3 сем.	Тема 3. Психологічні особливості тренінгової групи 1. Переваги і недоліки групового методу психологічної роботи. 2. Поняття групової динаміки. Елементи групової динаміки. 3. Основні норми групової роботи. Соціально-психологічні характеристики згуртованих груп. 4. Головні етапи розвитку групи під час тренінгу. 5. Класифікації стадій розвитку групи.	<i>Семінар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, ситуаційні завдання, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами основних аспектів та психологічних особливостей тренінгової групи, групових норм, групової динаміки, етапів розвитку групи	2
8 год. 3 сем.	Тема 4. Класифікація і основні види тренінгових груп 1. Основні критерії класифікації тренінгових груп. 2. Історія і розвиток груп тренінгу умінь. Основні поняття групи тренінгу умінь. 3. Поведінковий підхід. 4. Гештальтпідхід. 5. Груповий аналітичний підхід. 6. Тілесно-орієнтований підхід. 7. Транзактний аналіз у групі.	<i>Семінар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами базових підходів щодо класифікації тренінгових груп	2
4 год. 3 сем.	Тема 5. Ведучий тренінгової групи 1. Індивідуально-психологічні якості тренера. Особистісні якості тренера. 2. Вимоги до тренера. 3. Основні ролі ведучого. 4. Керівництво групою. Стили керівництва. 5. Принципи тренерської роботи. 6. Помилки тренера.	<i>Семінар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, ситуаційні завдання, кейси, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами основних вимог до тренера, принципів тренерської роботи	2

6 год. 3 сем.	Тема 6. Організація соціально-психологічного тренінгу 1. Основні етапи підготовки тренінгової програми. 2. Індивідуально-психічні особливості учасників. 3. Характеристика фаз соціально-психологічного тренінгу. 4. Принципи комплектації тренінгових груп. 5. Критерії класифікацій тренінгових вправ. 6. Особливості й етапи розробки та створення програми тренінгу.	<i>Семинар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, ситуаційні завдання, кейси, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами основних особливостей організації соціально-психологічного тренінгу, характеристики фаз тренінгу, принципів комплектації груп, розробки програми тренінгу	2
12 год. 3 сем.	Тема 7. Особливості тренінгів різних видів 1. Принципи вибору технік для різних тренінгових програм. 2. Визначення мети тренінгу та створення програми відповідно до цієї мети. Різні види тренінгів. Тренінг формування комунікативної компетентності. Тренінг особистісного росту. Тренінг емоційної стійкості. Тренінг мотивації досягнення. Тренінг позитивного мислення. 3. Використання діагностики для правильного визначення проблеми групи і для вироблення науково обґрунтованих рекомендацій з їх рішення. 4. Особливості проведення соціально-психологічного тренінгу у закладах освіти: тренінги для батьків, тренінги для вихователів ДНЗ, тренінги для дітей підліткового віку, тренінг профорієнтації.	<i>Семинар:</i> Робота в групах, дискусія, усне опитування, ситуаційні завдання, кейси, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Засвоєння студентами особливостей проведення різних видів соціально-психологічного тренінгу	2

9. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію належним чином обґрунтовував свої думки та зробив загальнені підсумки.
1,5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неточності та незначні помилки.
1	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів	Критерії оцінювання
7	Послідовність, логічність написання роботи, що супроводжена наочним матеріалом та, відповідно, її захистом, виокремленням основних наукових положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
6	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте у роботі відсутній зв'язок результатів практичної діяльності із науковими засадами, що обґрунтовують природу психотерапевтичної проблеми
4-5	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
3	Послідовність, логічність написання дослідження наявна, проте результати не мають візуального супроводу у вигляді презентації
2	Робота представлена, захищена усно, проте відсутні її захист і презентація
1	Робота здана, не захищена, презентація відсутня
0	Робота відсутня

Шкала оцінювання роботи самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи

Шкала оцінювання контрольних робіт

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час написання контрольних робіт із посиланням на актуальні літературні джерела, володіючи термінологічним словником із навчальної дисципліни
4	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний пов'язати теорію із практикою, спостерігається недостатнє усвідомлення термінологічного апарату навчальної дисципліни
2-3	Здобувач вищої освіти в неповному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його у письмових відповідях, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
1	Здобувач вищої освіти має суттєві ускладнення під час письмового викладу матеріалу, не розуміє змісту теоретичних питань, не готовий дати відповідь на практичні завдання
0	Робота відсутня

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 5-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	залік
45-50	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
40-44	B	дуже добре	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
35-39	C	добре			
30-34	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно	
25-29	E	достатньо			

17-24	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-16	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

11. Політика оцінювання

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції Факультету за наявності поважних причин.

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / залік – 50/50 %.
Семінарські заняття	На семінарських заняттях кожен студент з кожної теми виконує індивідуальні завдання. Рівень знань оцінюється: «відмінно» – коли здобувач вищої освіти дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90 % запитань, вирішення задач та вправи є правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «добре» – коли здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «задовільно» – коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60 % питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність; «незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35 % питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).
Вимоги до самостійної роботи	За кожною темою курсу виконується самостійна робота, що передбачає систематизацію та узагальнення вивченого матеріалу за допомогою побудови моделей-схем та використання графічного, табличного методів. Самостійна робота повинна бути виконана самостійно, плагіат заборонений. Оцінюється якість та оригінальність наведених схем, моделей тощо. Самостійна робота повинна бути надіслана у впродовж 5 днів після семінарського заняття, на якому була розглянута відповідна тема курсу. Самостійна робота може бути максимально оцінено в 1 бал за кожену тему.
Умови підсумкового контролю	Підсумкова (загальна) оцінка з курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних здобувачем вищої освіти за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).

12. Рекомендована література

Основна

1. Андрушко Я. С. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 236 с.

2. Білова М. Е. Теоретичні основи психологічного тренінгу : метод. рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 36 с.

3. Злишков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ-Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 209 с.

4. Карамушка Л. М. Психологічні тренінги для підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій (реалізація технологічного підходу) : Навч. посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 144 с.

5. Шлапак К. Є. Психологічні особливості проведення соціально-психологічного тренінгу (СПТ) для дітей, травмованих наслідками війни. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. 51 с.

Допоміжна

6. Джонсон Девід В. Соціальна психологія : тренінг міжособистісного спілкування ; [пер. з англ. В. Хомика]. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. 288 с.

7. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 256 с.

8. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2012. 200 с.

9. Основи практичної психології. Підручник / за ред. В. Г. Панок, Т. М. Титаренко, Н. Чепелева. Київ : Либідь, 1999. 536 с.

10. Блінов О. А. Особливості організації проведення психологічного тренінгу. Вісник. Збірник наукових статей Київського міжнародного університету. Серія: Психологічні науки. Вип. 12. Київ : КиМУ, 2008. С. 9–23.

11. Панок В. Г. Українська практична психологія: визначення, структура та завдання (фрагмент). Практична психологія та соціальна робота. 2007. № 10. С. 8–10.

12. Приходько В. В. Соціально-психологічний тренінг як засіб формування комунікативної компетенції. Вісник Львів. ун-ту. 2005. Вип. 19. Ч. 1. С. 182–188.

13. Рева О. М. Розвиток рефлексивності майбутніх психологів засобами соціально-психологічного тренінгу. Актуальні проблеми психології: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. За ред. С. Д. Максимена, М. В. Папучі. Київ-Ніжин : Видавництво НДУ, 2007. Том 10, вип. 1. С. 90-91.

14. Технологія тренінгу / Упоряд. : О. Главник, Г. Бевз / За заг. ред. С. Д. Максименка. Київ : Главник, 2005. 345 с.

Інформаційні ресурси

15. Гречуха І. А. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Основи психологічного тренінгу». Професійно-орієнтовані завдання з психології: навч. посіб. За ред. О. Л. Музики. 3-тє вид., перероб. і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. С. 319-346. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/42971978.pdf>

16. Дев'ять порад від психолога. Методичні рекомендації, які допоможуть натренувати в собі резильєнтність. Склала В. Паробій. 2023. URL : <https://osvitanova.com.ua/posts/5185-10-porad-vid-psykholoha-iaki-dopomozhut-natrenuvaty-v-sobi-rezylientnist>

17. Савицька О. В. Психологічний тренінг як засіб розвитку та психокорекції професійної свідомості студентів. Проблеми сучасної психології, 2017, (38). URL : <https://journals.uran.ua/index.php/2227-6246/article/view/156881>

18. Підручники. URL : <http://pidruchniki.com>

Міжнародні видання

19. Iryna V. Ievtushenko, Yevheniia M. Kaliuzhna, Olena O. Nezhynska The study of the self-development model in the context of structural security of the individual integrity (Дослідження моделі саморозвитку в контексті структурної забезпеченості цілісності особистості). *Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, Vol. 8, No. 3, 2020, pp. 288-297. URL : <https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4020-abstract-the-study-of-the-self-development-model-in-the-context-of-structural-security-of-the-individual-integrity> DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2020.08.03.4> (електронний журнал). Індексція: *Scopus CiteScore, Hinari, Open J-Gate, Google Scholar, Directory of Research Journals Indexing, EZB Nutzeranfragen, PubsHub™*

20. Psychological journal: URL : <http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal>